

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач(ка) кафедри,
д. наук з держ.упр, проф.
_____ **Ігор ПРИХОДЬКО**
« ____ » _____ **20__ р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: **УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В**
УПРАВЛІННІ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач (ка)

Володимир ВОРОТНІЧЕНКО

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Людмила ВОЛЧАНСЬКА

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Ступінь вищої освіти:** Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

«_____» _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ**на підготовку кваліфікаційної роботи**Воротніченко Володимир Станіславович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліку та проведення аудиту в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві**Науковий керівник:** Волчанська Людмила Валентинівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «30» листопада 2022 року № 3412

2. Термін подання здобувачем роботи: _____**3. Вихідні дані до роботи:** Законодавчі, нормативно-правові акти та інструктивні матеріали по темі дослідження, річні звіти товариства з обмеженою відповідальністю «АгроІнтерн» м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської області, дані аналітичного та синтетичного обліку, періодична література, праці провідних вчених економістів**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** вступ, теоретичні основи та нормативно – правова база обліку і аудиту розрахунків з дебіторами в системі управління підприємством, стан та напрями удосконалення обліку розрахунків з дебіторами та управління дебіторською заборгованістю, аудит розрахунків та його удосконалення з дебіторами в системі управління підприємство, висновки та пропозиції.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**Підходи науковців до визначення сутності дебіторської заборгованості, класифікація дебіторської заборгованості, оцінка поточної дебіторської заборгованості, методи управління дебіторською заборгованістю, функції управління дебіторською заборгованістю, базова модель механізму управління дебіторською заборгованістю, характерні особливості окремих типів кредитної політики підприємства по відношенню до його покупців, оцінка майна та капіталу ТОВ «АгроІнтерн» за 2017-2021 рр., оцінка фінансової стійкості ТОВ «АгроІнтерн» за 2017-2021 рр., комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану, фактографічна інформація, яка використовується під час контролю розрахункових операцій в бухгалтерії, запропонована схема обліку розрахунків з дебіторами в ТОВ «АгроІнтерн», основні завдання аудиту розрахунків з підзвітними особами, програма аудиту дебіторської заборгованості, порядок здійснення аудиторських процедур.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи розрахунків з дебіторами в системі управління підприємством	листопад 2022р.	
2	Стан заборгованості дебіторів підприємства та здійснення управлінських дій з ними	грудень 2022 р.	
3	Аудит розрахунків та його удосконалення з дебіторами в системі управління підприємством	січень 2023 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	лютий 2023 р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	лютий 2023 р.	

Здобувачка

_____ (підпис)

Воротніченко В.С.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Волчанська Л.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	10
1.1. Сутність дебіторської заборгованості підприємства	10
1.2. Теоретичні аспекти управління дебіторською заборгованістю	14
1.3. Роль та елементи управління дебіторської заборгованості підприємства	19
Висновки до першого розділу	20
РОЗДІЛ 2. СТАН ЗАБОРГОВАНОСТІ ДЕБІТОРІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ДІЙ З НИМИ	22
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «АгроІнтерн» м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської області	22
2.2. Характеристика здійснення роботи бухгалтерії та оцінка засад облікової політики підприємства	24
2.3. Первинне документування операцій розрахунків з дебіторами підприємства та їх облікове забезпечення	26
2.4. Шляхи вдосконалення інформаційного забезпечення розрахунків з дебіторами в системі управління підприємством	29
Висновки до другого розділу	31

РОЗДІЛ 3. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ З ДЕБІТОРАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	33
3.1. Суть та види аудиту дебіторської заборгованості підприємства	33
3.2. Методика здійснення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві	35
3.3. Напрями удосконалення аудиту розрахунків з дебіторами в системі управління	41
Висновки до третього розділу	46
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	56

Реферат

Тема: «Удосконалення обліку та проведення аудиту в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві»

Кваліфікаційна робота містить: с 68., 13 рис., 8 табл., 10 додатків, 75 літературних джерел.

Об'єктом дослідження роботи є процес формування розрахунків з дебіторами на підприємстві.

Предметом дослідження роботи є організаційні та методичні аспекти роботи з дебіторами та їх удосконалення у системі управління підприємством.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з дебіторами та їх вдосконалення в системі управління дебіторською заборгованістю та надані пропозицій щодо його вдосконалення.

Методи дослідження – дослідження теоретичних практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з дебіторами та їх вдосконалення в системі управління дебіторською заборгованістю та надані пропозицій щодо його вдосконалення.

Запропоновано організаційні аспекти аудиту дебіторської заборгованості шляхом створення служби внутрішнього аудиту для виконання контрольної функції в системі управління дебіторської заборгованості шляхом розробки перевірки розрахунків з підзвітними особами, а саме проведено в порядок здійснення перелік аудиторських процедур та відповідних методів перевірки.

АНОТАЦІЯ

Дебіторська заборгованість, інформаційне забезпечення, аудит розрахунків з дебіторами, дебіторська заборгованість.

SUMMARY

Receivables, information support, audited accounts receivable, accounts receivable management

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ціллю господарської діяльності будь-якої компанії є не тільки реалізації продукції або послуг, а й стягнення платежів в встановлений строк. Дебіторська заборгованість за певних умов може перейти з започаткованої в більш довготривалу. В цьому випадку не надійшли на підприємства грошові кошти підприємства, не змогли використати свої інтереси закупити матеріали, провести ремонт обладнання, розрахуватись з кредиторами, що може негативно позначитись на всій діяльності підприємства. Великий вплив на обертання капіталу, вкладення в поточні активи і в послідуєчому вплив на фінансовий стан підприємства, надає збільшення або зменшення суми дебіторської заборгованості. Розмір та стан дебіторська заборгованість є найчастіше найважливішими та актуальні питання, з якими доводиться працювати фінансовому менеджменту. Дефіцит фінансових ресурсів, брак ліквідних активів призводить до затримки виконання реалізації та сплаті зобов'язань підприємства.

До завдань аудиту щодо прийняття рішень, але легко уявити труднощі, коли справа доходить до прогнозування ефектів відсутніх доказів. У разі відсутності відповіді на запити аудитора щодо підтвердження дебіторської заборгованості, можна припустити, що відсутні дані можуть бути витлумачені як негативна інформація про існування рахунку. Це також може сприйматися як випадково зникле без негативного відтінку. Наприклад, клієнт може просто відкинути запити на підтвердження відповідно до політики. Так само, у випадку відсутності ваучерів у файлі, відсутні дані можуть бути витлумачені з негативним відтінком. Так було б, якби аудитор підозрював, що клієнт намагався щось приховати. Знову ж таки, аудитор може не додавати жодних негативних

наслідків до відсутнього ваучера, натомість вважаючи, що неправильно оформлений документ є нормальним явищем.

Актуальність дослідження покладається в розв'язання глобальних економічних проблем України та необхідністю трансформації обліку та аудиту розрахунків з дебіторської заборгованості відповідно до економічних відносин ринкового спрямування.

Мети та завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з дебіторами та їх вдосконалення в системі управління дебіторською заборгованістю та надані пропозицій щодо його вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- визначити суть дебіторської заборгованості;
- проаналізувати теоретичні аспекти управління дебіторською заборгованістю;
- оцінити роль та елементи управління дебіторською заборгованістю підприємства;
- проаналізувати показники фінансово- економічної характеристики та результатів ідеальності ТОВ «АгроІнтерн» м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської області;
- дати характеристику організації роботи бухгалтерської служби та оцінку базових основ облікової інформації;
- намітити шляхи удосконалення обліку розрахунків з дебіторами;
- дослідити методику проведення аудиту дебіторської заборгованості;
- запропонувати напрямок удосконалення аудиту розрахунків з дебіторами в системі управління підприємством.

Об'єктом дослідження роботи є процес формування розрахунків з дебіторами на підприємстві.

Предметом дослідження роботи є організаційні та методичні аспекти роботи з дебіторами та їх удосконалення у системі управління підприємством.

Методи дослідження. У роботі використовувалися такі методи дослідження: теоретичної та методичної бази дослідження, загальне прийняті методи фундаментальної загальнонаукової методології пізнання, досліджуваних процесів та явищ аналізу, діалектичний метод пізнання, використання аграрних підприємств. Були використані методи порівняння перевірки, аналізу та синтезу, дедукції і індукції.

Інформаційна база: наукові статті, навчальні посібники, інструкції, закони України, підручники, енциклопедії та стандарти бухгалтерського обліку, інформації про друковані електронні періодичні видання, а також бухгалтерські документи ТОВ «АгроІнтерн» м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської області, що стосовно обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна отриманих результатів з удосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості у досліджуваному підприємстві сформована на основі теоретичних і практичних результатів. Визначальня наукової новизни складаються наступним:

удосконалено

- організаційні аспекти аудиту дебіторської заборгованості шляхом створення служби внутрішнього аудиту для виконання контрольної функції в системі управління дебіторської заборгованості шляхом розробки перевірки розрахунків з підзвітними особами, а саме проведено в порядок здійснення перелік аудиторських процедур та відповідних методів перевірки;

- розроблену програму аудиту робочі документи аудитора з перевірки правильності оформлення наказу про відрядження перевірки

журналу за рахунком 372 перевірки дотримання видачі авансу підзвіт перевірки первинних документів відображених в авансових звітах комп'ютерної програми шляхом розробки відповідних схем обліку розрахунків з дебіторами.

отримало подальший розвиток:

- організаційно-методичні основи формування дебіторської заборгованості з використання комп'ютерної програми, шляхом розробки відповідних схем обліку розрахунків з дебіторами та аспекти управління дебіторською заборгованістю в частині контролю розрахункових операцій з використанням відповідної факту графічної інформації системи обліку підприємства.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження орієнтовані на управління дебіторської заборгованості компанії та її удосконалення.

Апробація результатів роботи. Основні положення дослідження обговорювалися на наукових семінарах кафедри обліку оподаткування та управління фінансово - економічною безпекою, XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи».

Кваліфікаційна робота містить: с 68., 13 рис., 8 табл., 10 додатків, 41 літературне джерело.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА НОРМАТИВНО – ПРАВОВА БАЗА ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Сутність дебіторської заборгованості підприємства

Ефективний процес збільшує грошовий потік, і кілька важливих рішень безпосередньо пов'язані з управлінням дебіторською заборгованістю: сума кредиту, наданого клієнту, та погоджені умови кредиту. Багато цілей процесу мають опосередкований вплив на ефективність управління дебіторською заборгованістю. Тому короткий вступ до бізнес-діяльності процесу виправданий.

За словами Власюка Г.В.[11] процес можна розділити на шість фаз:

1) «Підготовка», яка відбувається перед замовленням і включає перегляд внутрішніх записів (умов ціноутворення) і баз даних для введення замовлення;

2) «Прийом замовлення», щоб отримати замовлення, перевірити кредит клієнта та надані знижки та переконатися в наявності продукту, щоб підтвердити замовлення клієнту;

3) «Виконання замовлення», щоб перевірити поточну наявність товару, скласти рахунок і забрати замовлення зі складу для відправки клієнту;

4) «Доставка товарів і послуг» для фізичної доставки товарів;

5) «Виставлення рахунків клієнтам» для надсилання рахунків клієнтам;

6) «Інкасо» для збору рахунків, які підлягають оплаті; часто спочатку надсилається люб'язне нагадування, потім офіційний запит на оплату і, нарешті, подальші дії, такі як блокування поставок або судові дії.

Зазначемо, що виставлення рахунків клієнтам часто призначене для обслуговування потреб продавця, а не потреб клієнта. Тому неточні або незрозумілі рахунки-фактури не є надзвичайними. Фактично, рахунки можуть бути навіть бездоганними, але їх просто надто складно інтерпретувати.

Різні підходи можна згрупувати у шість груп, які описано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи науковців до визначення сутності дебіторської заборгованості

Група авторів	Сутність підходу до визначення поняття
А.Ф.Вещунова, А.Ю.Редько та автори розробники П(С)БО 10	До дебіторської заборгованості відносять лише грошові кошти до оплати
Л.Е. Алексеєва, О.М.Бандурка, І.О.Бланк, Е.П.Козлова, М.Я.Коробов, А.М.Черній	Визначають дебіторську заборгованість як борги
Г.Г.Кирейцев, І.Бернар	Розуміють дебіторську заборгованість як вимоги щодо оплати, тобто боргові вимоги є еквівалентом боргу тієї особи, на яку покладається виконання обов'язку. Як і борги боргові вимоги розглядаються з точки зору терміну їхнього виконання
М.В.Кружельний, В.Г.Лінник	Під дебіторською заборгованістю розуміють права на повернення боргу
Н.В.Дембінський, І.А.Єфремов, Ю.С.Ігумнов	Визначають дебіторську заборгованість як кошти у розрахунках
В.Ф.Палій, В.В.Палій	Визначають дебіторську заборгованість як вкладення в обігові кошти
Ф.Ф.Бутинець, С.Л.Береза, О.М.Петрук, С.М.Гольцова	Під дебіторською заборгованістю розуміють суму заборгованості дебіторів на певну дату

Джерело: [31].

Надійне управління дебіторською заборгованістю оптимізує грошові потоки. У своєму посібнику Козак М.І. [22] досліджує двоетапний підхід до оптимізації спочатку внутрішніх процесів, а потім клієнтів. Щоб покращити процес, вони пропонують вжити наступних кроків:

- 1) Визначення цілей та показників ефективності;
- 2) Перегляд кредитної політики та регулярна оцінка кредитних лімітів клієнтів;
- 3) Виконання регулярних перевірок, щоб переконатися, що дані клієнта, що зберігаються в базі даних, правильні;
- 4) Оптимізація робочого процесу виставлення рахунків-фактур для створення точних рахунків-фактур;
- 5) Забезпечення автоматизації для зменшення людських помилок і звільнення часу для інших видів діяльності.

Рис 1.1. Схема наявної дебіторської заборгованості

«Ігнорування стратегічного значення дебіторської заборгованості та ставлення до неї як до адміністративного завдання призводить до ситуації, коли клієнтам ненавмисно надається безкоштовне фінансування» [5] -, доводить Кузьменко О.

Порядок оцінки поточної дебіторської заборгованості наведено на рис.1.2.

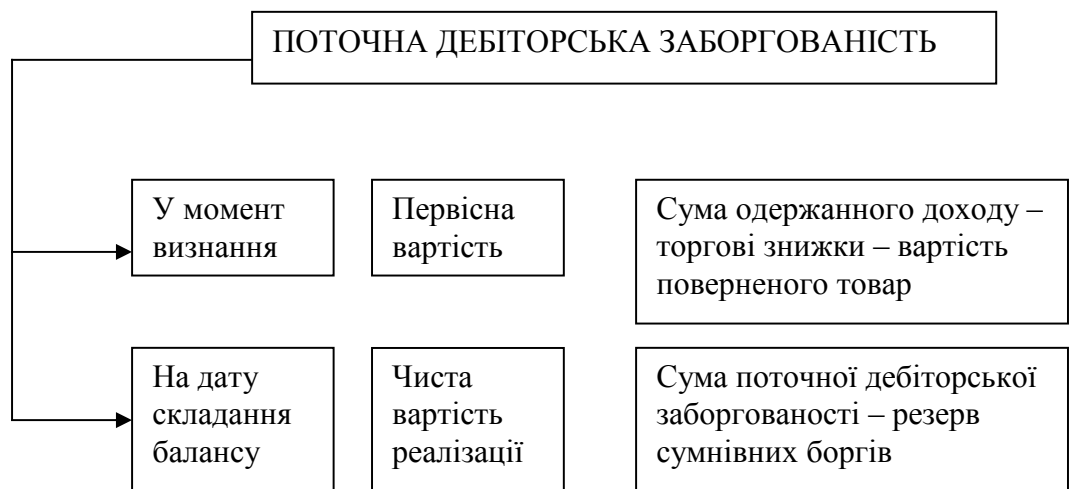

Рис 1.2. Оцінка поточної дебіторської заборгованості

Управління дебіторською заборгованістю має вирішальне значення для загального управління грошовими потоками підприємства[42] визначає основну мету дебіторської заборгованості як «[54] стягувати внески та сприяти задоволенню вимог щодо грошових потоків». Управління дебіторською заборгованістю впливає на фінансове здоров'я та довгострокове виживання підприємства, тому є пріоритетом для будь-якої компанії.

За словами Костюченко В.М., основною метою управління дебіторською заборгованістю є максимізація вартості компанії шляхом підтримки балансу між ліквідністю, ризиком і прибутковістю [24]. Це означає контроль над вартістю кредиту та підтримуючи її на якомога

нижчому рівні, зберігаючи при цьому інвестиції – тобто дебіторську заборгованість – на оптимальному рівні.

1.2. Теоретичні аспекти управління дебіторською заборгованістю

Після оптимізації внутрішніх процесів оптимізація клієнтів ще більше зменшує ризики грошових потоків. Це робиться

- 1) своєчасне надсилання нагадувань на більш терміновий тон кожного разу, коли воно надсилається одному клієнту
- 2) дзвінок клієнту, який має звичку платити із запізненням
- 3) нарахування відсотків за неоплаченими рахунками-фактурами та чітке визначення їх умов у рахунку-фактурі
- 4) надання знижок клієнтам, які платять раніше
- 5) припинення кредитування як крайнього засобу та чітке вказівку, як це можна виправити.

Визначення цілей і показників ефективності є першим кроком при оптимізації дебіторської заборгованості. Сіренко Н.М. та Смирнова О.В. наголошують на важливості частого моніторингу, щоб виявити відхилення з часом і виявити основні причини несприятливого розвитку[66].

На сьогоднішній день на всіх підприємствах має бути організована система управління дебіторською заборгованістю. При цьому місце цієї системи, її функції та взаємозв'язки з іншими системами фінансового менеджменту підприємства чітко не визначені, тому що на даний момент існує безліч різних точок зору на сутність визначення управління дебіторською заборгованістю.

В Україні діє механізм повернення дебіторської заборгованості, що передбачає декілька методів рефінансування дебіторської заборгованості (рис. 1.3).

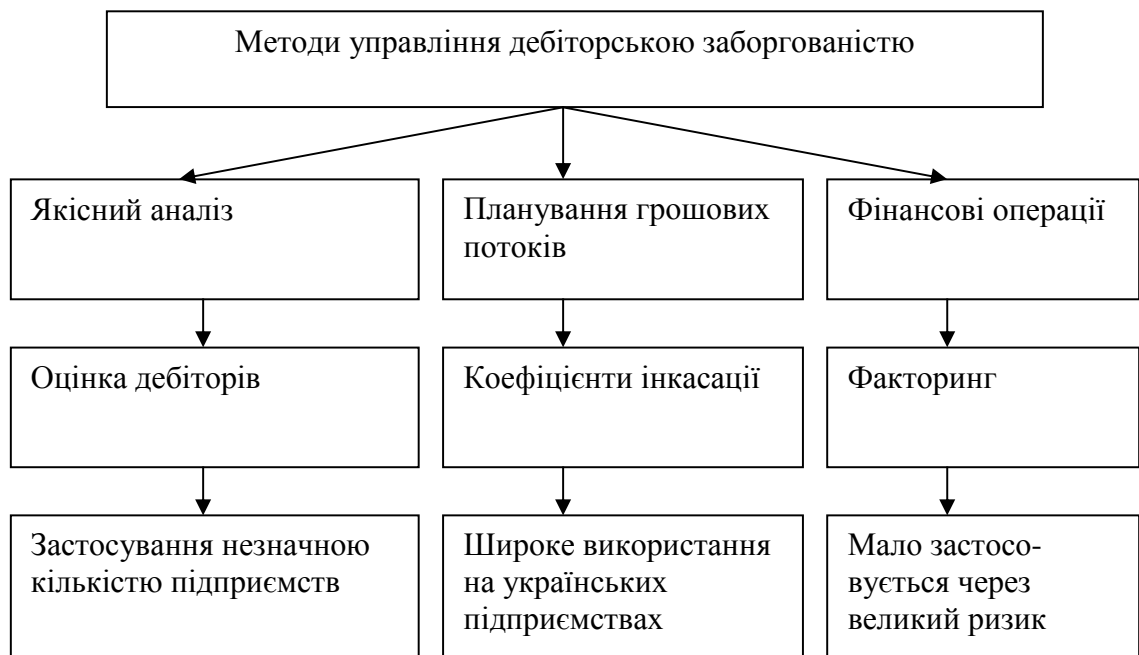

Рис.1.3. Методи управління дебіторською заборгованістю

Кількість можливих інструментів управління дебіторською заборгованістю дуже велика. Методи управління дебіторською заборгованістю в даному випадку полягають у збиранні та аналізі інформації, розробленні рекомендацій для прийняття рішення щодо доцільності проведення того чи іншого виду фінансово-господарської операції. У процесі проведення цих процесів оцінюються всі можливі ризики: фінансові, податкові, правові тощо на основі будь-яких відомостей, незалежно від джерел їх походження. Дослідження отриманої інформації проводиться різними фахівцями окремо за напрямками, потім формується зведений аналіз.

Для управління дебіторською заборгованістю традиційно використовується математичний апарат, який спирається на методи теорії ймовірностей. Характеристику цих типів кредитної політики наведено у табл.1.2.

Таблиця 1.2

Характерні особливості окремих типів кредитної політики
підприємства по відношенню до його покупців

Тип кредитної політики	Механізм реалізації	Можливі негативні наслідки
Консервативна (жорстка)кредитна політика	- Скорочення кола по купців продукції в кредит за рахунок виключення груп підвищеного ризику; - мінімізація величини комерційного кредиту; - мінімізація строків надання відстрочок платежів - встановлення жорстких умов надання кредиту ; - жорстка процедура інкасації дебіторської заборгованості.	- ускладнюється формування стійких господарських зв'язків з покупцями продукції; - повільніше зростають обсяги діяльності в умовах низького попиту на продукцію.
Помірквана (зважена) кредитна політика	- Підтримка середнього рівня ризику при продажу в кредит; - встановлення зважених умов проведення кредитної політики.	Практично немає
Агресивна (ліберальна)кредитна політика	- Розширення кола дебіторів за рахунок більш ризикових груп; - збільшення строків надання від сторчки платежів - збільшення величини наданого кредиту; - зниження вартості надання кредиту ; - пом'якшення умов повернення дебіторської заборгованості (можливість її пролонгації).	- Може призвести до надмірного вилучення фінансових ресурсів; - є загроза зниження платоспроможності; - можливе збільшення витрат на стягнення боргів; - зменшення рентабельності активів.

Виходячи зі специфіки дебіторської заборгованості, доцільно одночасно з ними оцінювати паралельну йому категорію – ризик зниження стійкості, оскільки саме дана оцінка шансу спонукає підприємство прийняти або відкинути рішення про ту чи іншу дію. Остаточне рішення щодо управління дебіторською заборгованістю доцільності (недоцільності) приймається менеджерами вищого рівня (наприклад, щодо банківських кредитів)

Перелік основних функцій управління дебіторською заборгованістю підприємств представлено на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Функції управління дебіторською заборгованістю

У процесі проведення фінансового контролю проводиться:

- аналіз фінансових показників бізнесу, його перспектив,
- оцінка динаміки фінансових показників діяльності;
- оцінка майна, прав дебіторської заборгованості, що продаються у складі бізнесу;
 - оцінка стану основних засобів: їх придатність для виробництва, зношування, потреба в оновленні, необхідність основних засобів для бізнесу (і перспективи продажу непотрібних основних засобів),
 - оцінка фінансової схеми бізнесу, кола юридичних осіб, результати діяльності яких беруть участь у формуванні фінансових показників бізнесу
 - перевірка коректності, повноти та достовірності заповнення первинних документів;
 - перевірка контрагентів на зарахування до категорії фірм-одноденок тощо;

- аналіз стану розрахунків із бюджетами всіх рівнів: державному, обласному та місцевому;
- перевірка правильності застосування пільг;
- аналіз та перевірка на достовірність складання фінансової звітності та способів ведення обліку;
- перевірка достовірності та коректності фінансової діяльності;
- аналіз законодавчих актів щодо можливості оскарження Рішень судових органів.

Модель механізму управління дебіторською заборгованістю можна наступним чином (рис. 1.5).

Рис. 1.5. Базова модель механізму управління дебіторською заборгованістю

Важливим розділом фінансового контролю є перевірка системи оподаткування досліджуваного підприємства та рівня ймовірних ризиків, які потенційно можливі в процесі здійснення діяльності.

Узагальнюючи вищевикладене, можна дійти невтішного висновку у тому, що корпоративне фінансове управління у сфері дебіторської заборгованості багато чому визначається організаційно-правовою формою підприємства і є відносини між радою директорів, акціонерами, менеджерами різного рівня.

1.3. Роль та елементи управління дебіторської заборгованості підприємства

Оптимізація управління дебіторською заборгованістю є однією з основних стратегій вивільнення зв'язаного оборотного капіталу. На основі свого дослідження Терещенко Л.О. розглядав дебіторську заборгованість як основну область можливостей. Захист готівки шляхом утримання платежів може бути гарною, але недалекоглядною ідеєю, оскільки в якийсь момент заборговані гроші будуть стягнуті за більш високу ціну, яку заплатить уся економіка [35].

Згідно з Масаковський В.П. - дебіторська заборгованість часто є найбільшою статтею в балансі і традиційно розглядається як адміністративна проблема, ніж стратегічно важлива [26]. Шипшин А.К. пропонує стратегічний і орієнтований на клієнта підхід до управління кредитами, зборами та скаргами, щоб підвищити прибутковість компанії та зменшити фінансові ризики, які виникають через несвоєчасні платежі та списання. Регулярна оцінка ризиків на основі історії платежів і поведінки клієнта може спрогнозувати майбутню безнадійну заборгованість [40].

Безнадійна заборгованість – це безнадійна заборгованість, яка може бути списана в майбутньому. Списання — це сума, яка в кінцевому підсумку буде вилучена з дебіторської заборгованості за несплату [35].

Відповідно до [24] і [30] управління дебіторською заборгованістю можна розділити на такі компоненти:

1) встановлення та впровадження політики щодо дебіторської заборгованості, яка забезпечує послідовність у прийнятті рішень і має важливий вплив на обсяг продажів компанії;

2) оцінка кредитоспроможності клієнта перед наданням кредиту шляхом здійснення кредитного аналізу.

3) створення ефективної системи стягнення заборгованості та визначення політики стягнення для отримання платежів за простроченими рахунками.

Після надання кредиту керівництво дебіторської заборгованості відстежує непогашені рахунки, намагаючись виявити зміни в поведінці платежів, щоб оцінити ліквідність портфеля дебіторської заборгованості та створити прогнози грошових потоків.

Політика стягнення може зменшити проблеми, пов'язані з дебіторською заборгованістю. Стягнення передбачає надсилання повідомлень про прострочення, зв'язок із клієнтом по телефону, наймання колекторської агенції та, нарешті, судові дії проти клієнта. [27]

Висновки до першого розділу

1. Комплексна перевірка дебіторської заборгованості, за якої увага концентрується на здатності підприємства до збереження фінансової стійкості. Ця перевірка супроводжується перевіркою правильності бухгалтерського обліку. У процесі фінансової перевірки вивчається достовірність наданої фінансової інформації – активи компанії, її доходи,

боргова історія, приховані зобов'язання тощо. По-друге, здійснюється податковий контроль - проводиться внутрішня податкова перевірка, метою якої є оцінка податкового навантаження на підприємство, а також виявлення ризику можливих претензій податкових органів.

2. Обговорюється управління оборотним капіталом, роль дебіторської заборгованості у вивільненні зв'язаного оборотного капіталу та, нарешті, показники ефективності управління дебіторською заборгованістю. Представлено кілька найбільш часто використовуваних показників результатів для вимірювання результатів. На завершення цієї частини огляду літератури автор пропонує модель для визначення провідних індикаторів. Мета моделі полягає в тому, щоб забезпечити видимість дій, що впливають на продуктивність і результат.

3. Ефективне управління дебіторською заборгованістю пропонує можливості для покращення обслуговування клієнтів та управління готівкою. Це також зменшує витрати та забезпечує:

- капітал не прив'язаний до рахунків клієнтів, які давно прострочені;
- боржники не стають поганими;
- велика дебіторська заборгованість не вказує на те, що підприємство має проблеми зі стягненням своєї дебіторської заборгованості;
- компанія не утримує стару дебіторську заборгованість, яку слід списати.

РОЗДІЛ 2. СТАН ЗАБОРГОВАНOSTI ДЕБІТОРІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ДІЙ З НИМИ

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «АгроІнтерн» м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської області

Для характеристики економічного стану та ефективної діяльності підприємства нами обраховано спеціальні показники, які наведено в роботі.

Оцінку та аналіз майнового стану ТОВ «АгроІнтерн» здійснено за такими дієвими показниками:

- аналіз майна;
- аналіз капіталу;

Для аналізу майна взято актив балансу підприємства у розрізі 3 розділів та наведено підрахунки в додатку А:

- необоротні активи (основні засоби, довгострокові біологічні активи);
- оборотні активи (оборотні виробничі фонди та обігу);
- витрати майбутніх періодів.

Ми вважаємо, що збільшення сум боргів дебіторів в три рази більше свідчить про не платоспроможність покупців та замовників, і як внаслідок кошти на підприємство за вироблену продукцію не заходять регулярно. Витрати майбутніх періодів за досліджуваний період не зросли, а навпаки пішли на спад на 5,0%, що свідчить про зменшення витрат, які пов'язаних з підготовчими до господарської діяльності роботами в рослинництві (пов'язане із сезонністю робіт), з освоєнням нових видів продукції, виплатою авансів по оренді, передплатою на пресу, періодичні та довідкові видавництва.

Аналіз та оцінку капіталу ТОВ «АгроІнтерн» проводиться на основі пасивної сторони балансу підприємства у розрізі таких показників, як:

- власний капітал;
- зобов'язання.

В розмірі капіталу просліджується аналогічна тенденція збільшення й в майні ТОВ «АгроІнтерн».

На нашу думку, спираючись на матеріалстверджуємо, отже на протязі досліджуваного періоду з 2017 року по 2021 рік капітал підприємства, додаючи як позитивні зміни, так і негативні, зріс відповідно і майновий аспект підприємства на 43,80%, а це значить, що збільшуються обсяги господарства.

Аналіз руху та функціонального стану основних засобів, що показано в додатку Б, доцільно здійснювати в розрізну за даними руху їх функціонального стану.

Оцінка роботи ТОВ «АгроІнтерн» проводиться за такими складовими:

- визначення фінансового підсумку роботи господарства;
- операційні витрати
- аналіз та оцінка рівня прибутку;

Основну оцінку доведеного рівня фінансови результатів можливо показати такими даними як виручка , що наведено в додатку В.

Валовий прибуток являє собою об'єднану суму прибутку, яка одержана підприємством від господарської діяльності. Беручи до уваги зміни попередніх показників валовий прибуток за досліджуваний період зменшився в 2,5 рази, на 5,42%.

Фінансові та інвестиційні доходи за досліджуваний період збільшилисьв цілому в 4 рази.

Показники фінансової спроможності що наведено в додатку Д, проводиться на основі розрахунку значної кількості коефіцієнтів.

З категорією ліквідності тісно співзвучне поняття платоспроможності, під чим розуміють здатність господарства здійснювати свої зовнішні (короткострокові і ті що більше року заборгування, затребувавши власні активи (Додаток Е).

Оцінка ділової активності наведена в Додатоку Ж).

Для узагальнення всіх змін, наведених вище, використовується програма комплексного дослідження ТОВ «АгроІнтерн» (Додаток З). В результаті здійснення цього оцінювання було отримано такі результати:

- 2017 рік – А;
- 2018 рік – А;
- 2019 рік – А;
- 2020 рік – А
- 2021 рік – А.

Це свідчить, що ефективність діяльності підприємства зменшилась в 2019 та в 2020 роках, це вказує на не раціональнота не ефективне задіяння ресурсів, не обґрунтоване використання власних коштів. В основному знизилась рентабельність активів та капіталу підприємства. У 2021 році підприємство повернуло своє належне становище попередніх років.

Таким чином, підводячи підсумки можна стверджувати, що

ТОВ «АгроІнтерн» має стійку тенденцію розвитку, належне фінансування, що свідчить про ефективність роботи підприємства.

2.2. Характеристика здійснення роботи бухгалтерії та оцінка засад облікової політики підприємства

На сьогоднішній день найпоширенішою формою організації обліку є створення бухгалтерської служби, оскільки вона має значні переваги. Тому ТОВ «АгроІнтерн» не стало винятком і створило облікову службу.

Працівники бухгалтерської служби в ТОВ «АгроІнтерн» наділені наступними функціями:

- застосування на підприємстві визначених єдиних методологічних засад ведення обліку, складання і подання фінансової звітності у встановлені строки;

- організація контролю за відображенням на рахунках роботи підприємства;

- забезпечення перевірки стану обліку і звітності на підприємстві;

Бухгалтерія працює у тісному зв'язку зі всіма підрозділами господарства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Побудова співпраці бухгалтерії підприємства

Структурні підрозділи	Склад і найменування документів
Відділ кадрів	Копії наказів по особовому складу (накази про зарахування на роботу, звільнення, відпустку), таблиці обліку робочого часу, лікарняні листки, звіти про використання бланків трудових книжок
Плановий відділ	Затверджені розробки планових показників за всіма видами діяльності підприємства (бізнес-план, кошторис витрат і доходів)
Відділ праці та заробітної плати	Положення про оплату праці і преміювання окремих категорій працюючих, зміни ставок, окладів
Цехи	Документи по окремих господарських операціях (на випуск продукції тощо), виробничі звіти по витратах тощо
Склади	Документи щодо руху товарно-матеріальних цінностей, їх відпуску та переміщенню
Служба головного механіка	Документи про рух обладнання та його ремонт, про роботу автотранспорту тощо

На ТОВ «АгроІнтерн» здійснюється напівавтоматизована форма обліку, а саме задіяні і журнали-ордери (для обліку оплати праці працівникам основаного виробництва, застосовується комп'ютерна система 1С: Бухгалтерія (для інших ділянок обліку, складання фінансової

звітності). Документальний облік на підприємстві здійснюється згідно чинних нормативів на паперових носіях та на бланках та на нашу думку, поліпшення не потребує.

При централізованій формі побудові апарату всі працівники облікової служби зосереджені в центральній бухгалтерії та підпорядковані головному бухгалтеру. На ТОВ «АгроІнтерн» всі працівники бухгалтерії зосереджені в центральній бухгалтерії і всі підпорядковані головному бухгалтеру.

У графіку документообігу вказується призначення документа, хто і коли його складає, хто підписує, які показники контролює, коли і кому передає, наступне використання документа. Графік документообігу затверджується головним бухгалтером, який і здійснює контроль за його дотриманням.

Таким чином зважена та обґрунтована система заходів з організації обліку і проведення облікової політики має гарантувати своєчасне та повне інформаційне затребування внутрішніх і зовнішніх користувачів.

2.3. Первинне документування операцій розрахунків з дебіторами підприємства та їх облікове забезпечення

Кроки документообігу на ТОВ «АгроІнтерн» наведені на рис 2.1.

У документі «Прибуткова накладна» є параметр «Через підзвітну особу». При включенні вказаної опції вибирається підзвітна особа в реквізиті «Підзвітна особа» і вказується сума до отримання підзвіту працівника. В результаті здійснення операцій даний документ обов'язково реєструє оприбуткування запасів отриманих підзвітною особою і відображає дві різні господарські операції.

Аналітичний облік за рахунком 371 «Розрахунки за авансами виданими» здійснюється в розрізі певних одержувачів грошових коштів у вигляді авансових платежів (за кожним дебітором).

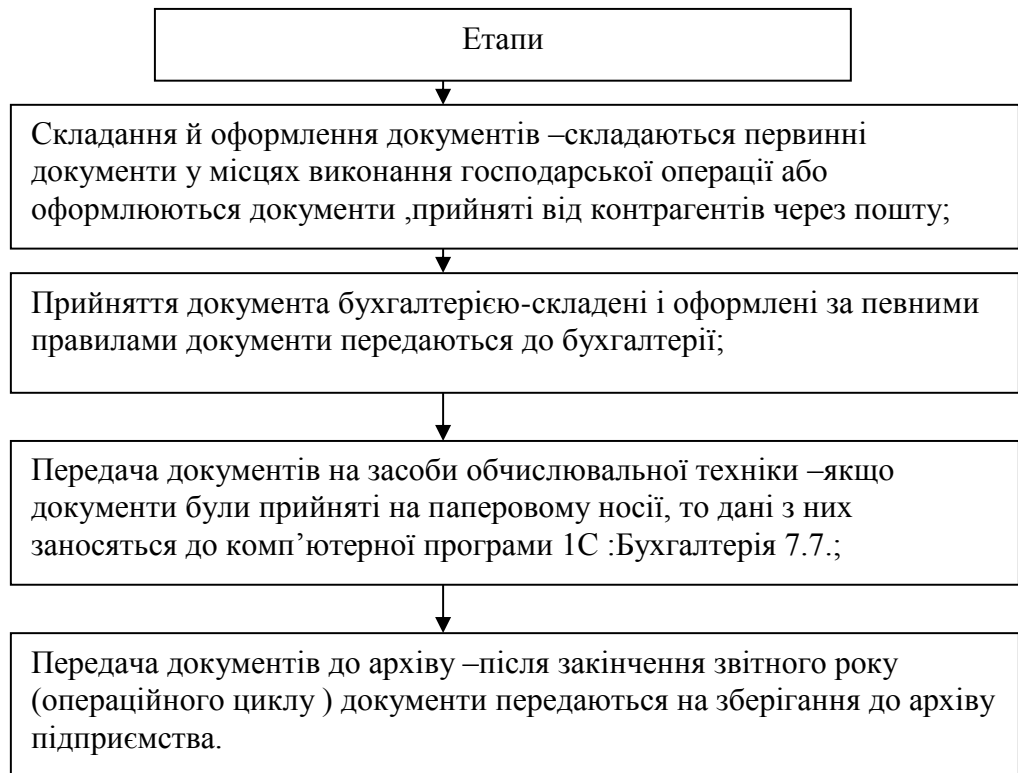

Рис.2.1. Кроки документообігу на ТОВ «АгроІнтерн »

Первинні потоки інформаційного забезпечення обліку короткострокових боргів дебіторів на ТОВ «АгроІнтерн» це : накладні на відпуск продукції, акти приймання передачі виконаних робіт, товарно-транспортні накладні.

Що стосовно 377 рахунку «Розрахунки з іншими дебіторами», який включає в себе різні за своїм економічним змістом. До категорії дебіторів, які відносяться до інших, відносяться: розрахунки з дебіторами по різних наданим послугам, розрахунки з дебіторами з оренди приміщення.

Схема обробки документів та обліку боргів дебіторів представлено рис 2.2.

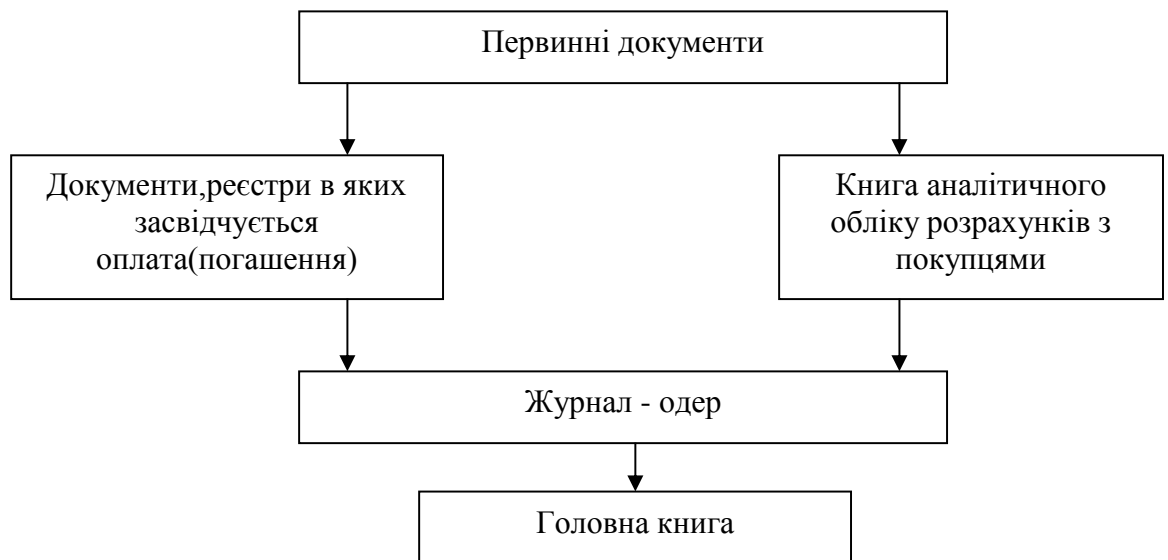

Рис. 2.2. Схема обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «АгроІнтерн»

Рис. 2.2. Схема обліку боргів дебіторів на ТОВ «АгроІнтерн»

Взаємозв'язок аналітичних рахунків з синтетичними виявляється в чотирьох рівностях:

- сума початкових залишків з аналітичних рахунків дорівнює залишку синтетичного рахунку;
- сума оборотів з дебету аналітичних рахунків дорівнює обороту з дебету синтетичного рахунку;
- сума оборотів з кредиту аналітичних рахунків дорівнює обороту з кредиту синтетичного рахунку;
- сума кінцевих залишків з аналітичних рахунків дорівнює кінцевому залишку синтетичного рахунку [19].

На ТОВ «АгроІнтерн» документом, що засвідчує заборгованість є контракт, який складається за індивідуальним покупцем. Найчастіше розрахунки здійснюються шляхом безготівкового розрахунку через банк

підприємства. По ній бухгалтер отримує інформацію по кожному покупцю. На досліджуваному підприємстві вона відсутня, що є значним недоліком у роботі обліковця.

Таким чином, на підприємстві для обліку довгострокової дебіторської заборгованості існують наступні субрахунки 181, 183, а 182 рахунок не використовується, так як підприємство не здійснює розрахунків за допомогою векселів. Регістром аналітичного обліку є реєстр дебіторів. На нашу думку, досить значним недоліком в обліку дебіторської заборгованості є невикористання аналітичних відомостей, у яких повинно здійснюватися групування різних видів заборгованості, адже за їх допомоги здійснюється співставлення даних аналітичного та синтетичного обліку.

2.4. Шляхи вдосконалення інформаційного забезпечення розрахунків з дебіторами в системі управління підприємством

Розглянемо декілька операцій по створенню дебіторської/кредиторської заборгованості в результаті розрахунків із працівниками організації в готівковій формі.

Під час ревізії і контролю розрахункових операцій певне значення має задіяння фактографічної інформації, яка є обліковою. Дана інформація, її зміст і використання в обліковому процесі наведені в таблиці 2.2.

Первинні документи – це свідчення, які відображають та стверджують наявність проробленої дії, що на їх проведення.

Джерелами нормативно-законодавчої бази є та інформація, що підтверджує законність тих або інших розрахункових операцій. Облікова інформація, ревізії розрахунків, дає можливість ревізору обґрунтувати дійсність завершення або недостовірність розрахункових операцій.

Таблиця 2.2

Фактографічна інформація розрахункових операцій в бухгалтерії

Найменування документа	Зміст	Використання в контрольному процесі
Договір поставки	Зобов'язання сторін на поставку товарів та розрахунків за них	Контроль за наявністю договору
Платіжне доручення	Сума коштів платежу, його цільове призначення, дата перерахування, дані платника та одержувача	Контроль за достовірністю суми платіжного документа, а також за терміном перерахування та цільовим призначення коштів
Виписка банку	Використання коштів і їх залишок на розрахунковому та інших рахунках	Контроль за достовірністю використання коштів на різні платежі, а також залишку коштів
Претензійний лист	Лист постачальнику про розбіжності в цінах, що надійшли	Виявлення необґрунтованої претензії
Розрахунок претензій	Представлення розрахунку сум розбіжностей	Контроль за достовірністю розрахунків

Документом «Авансовий звіт» рис 2.3 можливо зареєструвати звіт співробітника в іноземній валюті в частині добових і сум, витрачених на проїзд, проживання та інше.

Авансовий звіт: Авансовий звіт. Проведений

Шни й валюта... Дії

Номер: 00000000001 від: 08.01.2014 12:00:05

Організація: ТОВ "Союз-ДАГ" Склад: Основний склад

Фіз. особа: Сосієнко Віктор Анатолійович Призначення:

Аванси (0 поз.) Товари (0 поз.) Тара (0 поз.) Оплата (0 поз.) Інше (1 поз.)

N:	Номенклатура	Сума	Це добові	%ПДВ	Сума ПДВ	Сума ПДВ (пропорцій...)	На
	Зміст						Но
1	дизайнерські ...	700,00	☐	20%		116,67	
	дизайнерські ...						

Авансів, грн: 0.00 По звіту, грн: 700.00

Відповідальний: Драницький Коваленко

Коментар:

Авансовий звіт Друк Записати ОК Закрити

Рис 2.3. Авансовий звіт, сформований в режимі 1С: Бухгалтерія

Запропоновані заходи з удосконалення інформаційного забезпечення системи здійснення управління боргами дебіторів узагальнено в схемі обліку розрахунків з дебіторами (рис. 2.4.)

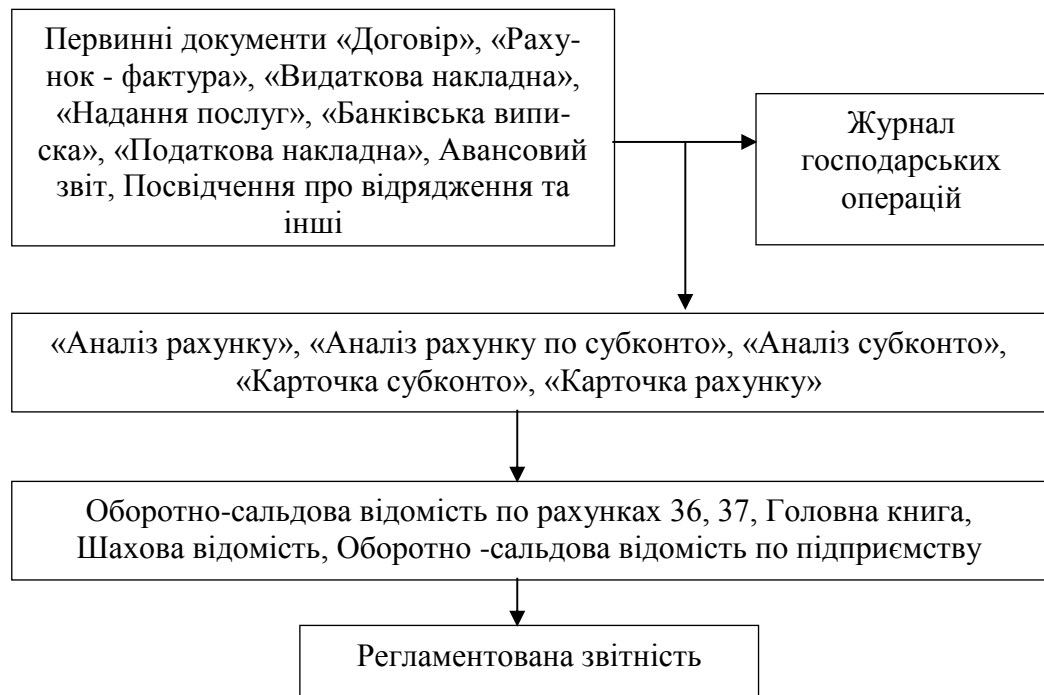

Рис. 2.4. Схема обліку розрахунків з дебіторами в ТОВ «АгроІнтерн» надана для застосування

Таким чином, запропоновані шляхи вдосконалення облікового забезпечення обліку розрахунків з дебіторами дають можливість точніше та повніше відображувати певну інформацію у відповідних регістрах для здійснення своєчасних та управлінських рішень.

Висновки до другого розділу

1. Згідно статуту підприємства ТОВ «АгроІнтерн» займається сільським господарством. Підприємство є держателем майна, продукції, виробленої ним у результаті господарської діяльності; отримує доходи іншого майна.

2. Для ведення функцій контролю працівники бухгалтерії наділяються відповідними правами і обов'язками щодо виконня своїх професійних дій

3. Первинні документи підлягають обов'язковій перевірці головним

бухгалтером товариства. При цьому він здійснює перевірку за формою (перевіряє повноту і правильність документів, наявність у них обов'язкових реквізитів) і за змістом.

4. Інформаційне забезпечення управління дебіторською заборгованістю повинно здійснюватись так , щоб в основі здійснювати оперативні, обгрунтовані управлінські рішення для контролю за дисципліною виконання розрахункових зобов'язань контрагентами підприємства. В роботі наведено фактографічна інформація, яка використовується під час контролю розрахункових операцій в бухгалтерії.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ З ДЕБІТОРАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Суть та види аудиту дебіторської заборгованості підприємства

Дебіторська заборгованість підприємства — це право вимагати від третіх сторін грошову вартість або еквівалентну винагороду за товари, роботи, послуги або передані їм грошові суми. Фізичні та юридичні особи, які отримали аванс і зобов'язані повернути відповідний еквівалент, зазвичай називають боржниками. У бухгалтерському обліку дебіторська заборгованість є частиною спадкових активів і може бути згрупована за кількома критеріями:

До групи споживачів входить дебіторська заборгованість за проданими товарами, виконаними роботами, наданими послугами, погашення якої безумовно підлягає стягненню пізніше.

Невпевнені або спірні клієнти - це дебіторська заборгованість від поганих або сумнівних клієнтів. Їх відображення в бухгалтерському обліку породжено несплатою відповідної дебіторської заборгованості через труднощі, з якими стикаються клієнти на лінії платоспроможності.

Клієнти – рахунки, які мають бути виставлені, стосуються дебіторської заборгованості від поставок третім сторонам, для яких не виставлялися рахунки. Проте ці претензії мають чітко визначену вартість.

Постачальники (дебітори) за надання послуг і робіт являють собою аванси, надані цим постачальникам, а послуга або робота ще не виконані.

Ефекти, які мають бути отримані від клієнтів, це оборотні титули, такі як переказний вексель, простий вексель, чек, які засвідчують існування дебіторської заборгованості в комерційних відносинах, яка буде переведена в готівку в короткий термін, як правило, до 90 днів. Тепер

компанія-постачальник має претензії до цього клієнта. На момент отримання цієї вимоги у клієнта немає готівки. За згодою свого постачальника клієнт видає цінний папір (комерційний ефект), за яким зобов'язується погасити підробку в більш пізній термін (термін погашення). Підприємство отримає торговий ефект, зберігаючи свою вимогу до погашення, коли вона буде пред'явлена клієнту для стягнення. Торговий ефект має різні форми (вексель, простий вексель, чек).

Основні завдання аудиту розрахунків з підзвітними особами наведено на рис. 3.1

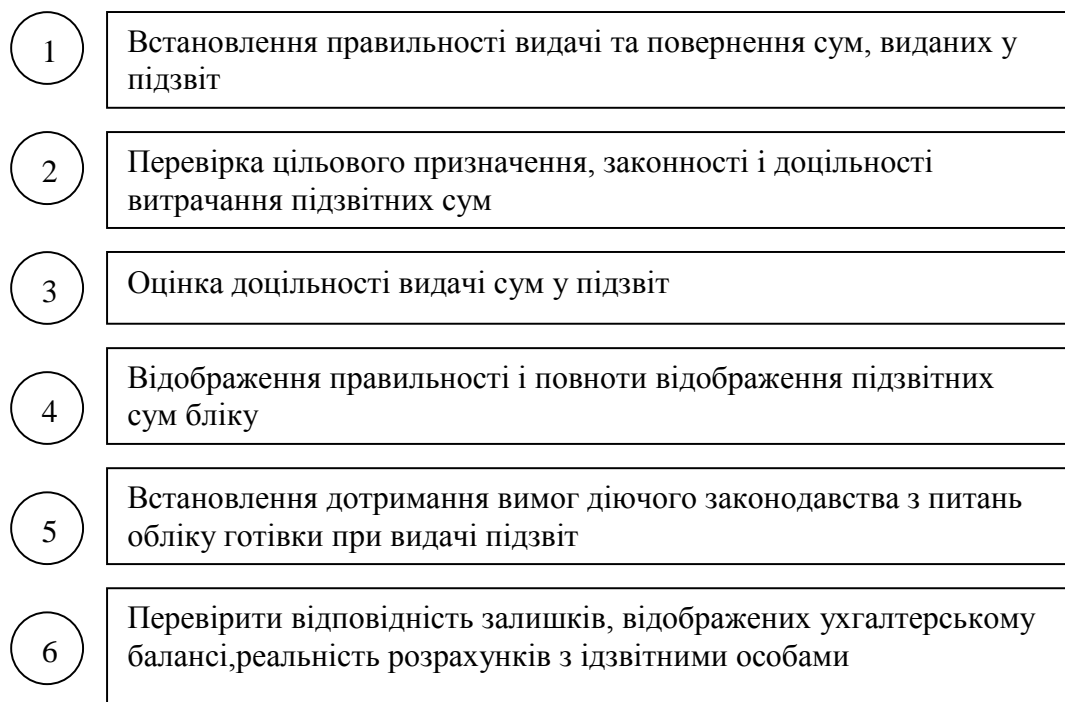

Рис. 3.1. Основні завдання аудиту розрахунків з підзвітними особами

Суми дебіторської заборгованості від дочірніх компаній утворюються в результаті розрахункових відносин між материнською компанією (підприємство з одним або декількома дочірніми компаніями) та її дочірніми компаніями (підконтрольними материнським компаніям): суми, передані дочірнім компаніям, вартість активів і запасів, переданих

дочірнім компаніям , дивіденди до готівки, відсотки за короткостроковими позиками.

Інша дебіторська заборгованість являє собою заборгованість із розрахункових відносин підприємства з персоналом, державним бюджетом, іншими державними органами, соціальним страхуванням, соціальним захистом, різними дебіторами тощо. До іншої категорії дебіторської заборгованості відносяться:

- Аванси персоналу та інші вимоги, пов'язані з цим;
- Суми, що надходять від органів соціального захисту та з питань зайнятості,
- Дебіторська заборгованість, представлена сумами, сплаченими понад фактично сплачені податки з підприємств та ПДВ;
- Дотації з державного бюджету;
- інші претензії, що виникають із надлишку трансфертів до державного бюджету щодо інших податків і зборів;
- Претензії до боржників у претензіях, матеріальній шкоді;
- вимоги, що виникають при продажу матеріальних і нематеріальних необоротних активів у кредит;
- Відсотки до отримання, пов'язані з поточними рахунками в банках.

3.2. Методика здійснення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві

Під час перевірки дебіторської заборгованості та пов'язаних із нею доходів існує кілька потенційних проблем, які можуть створити суттєві викривлення. Деякі з них були б помилками, тоді як інші вказували б на шахрайство.

Повинен бути встановлений набір базових засобів внутрішнього контролю, щоб запобігти таким помилкам або шахрайству, а аудитори повинні провести серію перевірок по суті, щоб переконатися, що сальдо дебіторської заборгованості не містить спотворень. Найпоширеніші помилки та шахрайство в дебіторській заборгованості, які потенційно можуть призвести до викривлення дебіторської заборгованості:

- Повідомлення про дебіторську заборгованість і продажі можуть бути неправдивими. Суми були записані з метою маніпулювання сумою доходу, що повідомляється. Неправдиві продажі особливо вірогідні, якщо: (1) дохід, про який слід повідомити, зменшився за період, (2) винагорода або бонуси працівникам базуються на прибутках, або (3) компанія планує випустити акціонерний капітал або позичити гроші в найближче майбутнє.

- Готівка, що надходить, розкрадається, а крадіжка приховується. Це роблять неетичні зберігачі, списуючи дебіторську заборгованість як безнадійну.

- Виконується притирка. Готівка з однієї дебіторської заборгованості викрадається та покривається готівкою, отриманою від другого клієнта протягом наступного дня або двох.

- Розрізання транзакцій на кінець року є неправильним. Операції, що відбуваються до кінця року, можуть бути відображені в наступному періоді (отже, звітність за перший рік не є повною). □ Операції, здійснені після закінчення року, можуть бути передчасно записані в початковий рік (операції, зазначені в звіті в початковому році, фактично не існували на момент складання фінансової звітності).

- Клієнту виставлено рахунок неправильно (через математичні помилки, неправильну кількість, неправильну ціну, неправильні товари) або клієнту взагалі не виставлено рахунок за товари, які були фактично відправлені (інвентаризація зникла, але збір ніколи не проводився).

- Операція здійснюється з пов'язаною стороною, тому необхідно розкривати інформацію.

Аудитор також з'ясовує, чи існує операційна дебіторська заборгованість, строк погашення якої перевищує терміни позовної давності. На рис 3.2 наведено балансовий підхід до оцінки безнадійності дебіторської заборгованості.

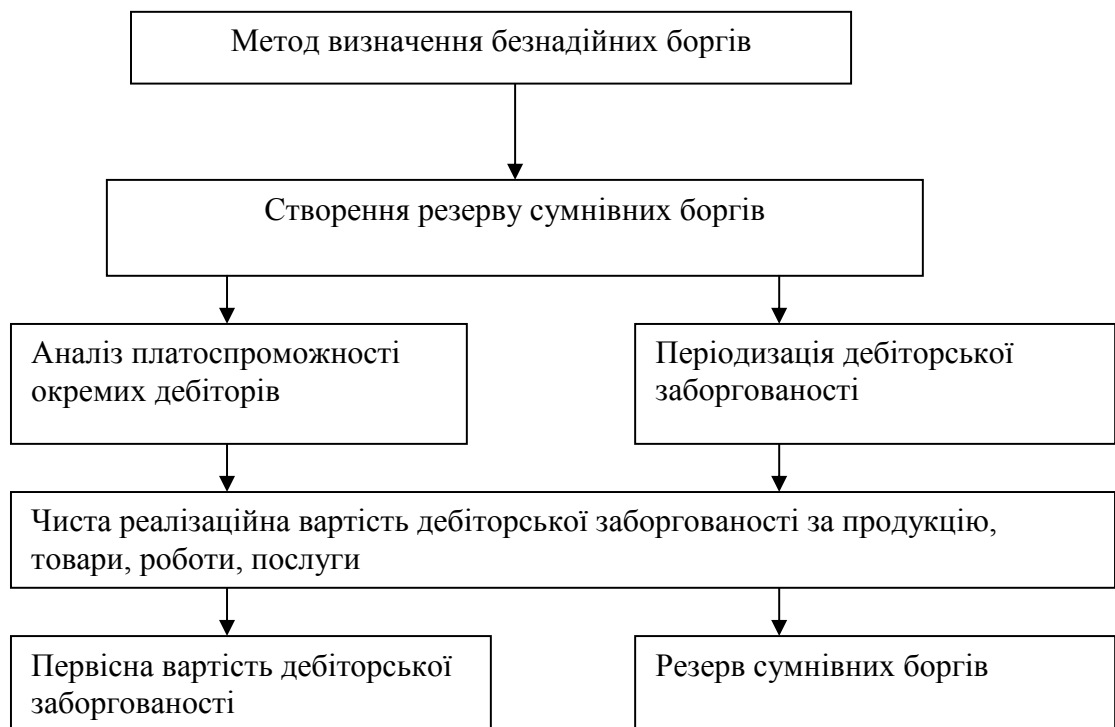

Рис 3.2. Балансовий підхід до оцінки безнадійності дебіторської заборгованості.

Аудитор створює перевірку по суті, яка є важливою для досягнення кожної з 9 пов'язаних з аудитом цілей аудиту. Дев'ять загальних цілей однакові для всіх облікових записів. У застосуванні до торгової дебіторської заборгованості вони називаються цілями аудиту, пов'язаними з балансом дебіторської заборгованості клієнтів, і складаються з:

1) Дебіторська заборгованість клієнта з хронологічного контрольного балансу відповідає сумам у відповідних систематичних файлах, а загальна сума правильно розрахована та відповідає підсумковій сумі в книзі (детальна узгодженість);

- 2) зареєстрована дебіторська заборгованість клієнта існує (наявність);
- 3) Існуюча дебіторська заборгованість клієнтів включена (повнота);
- 4) Дебіторська заборгованість покупців достовірна (точна);
- 5) Дебіторська заборгованість клієнтів класифікована правильно (класифікація);
- 6) Дебіторська заборгованість клієнта представлена за вартістю реалізації (вартістю реалізації);
- 7) Клієнт є правовласником вимог (прав) клієнта;
- 8) Подання та розкриття інформації про дебіторську заборгованість клієнтів є доцільним (розкриття).

Аудитор використовує фактори, зареєстровані в рядках, щоб оцінити запланований ризик виявлення дебіторської заборгованості клієнта для кожної цілі. Аудитор приймає рішення щодо попереднього значення порогу суттєвості для фінансової звітності в цілому, а потім призначає попереднє значення порогу суттєвості кожному суттєвому балансу, включаючи дебіторську заборгованість клієнтів. Це призначення називається допустимою фіксацією помилок. Як правило, рахунок дебіторської заборгованості клієнтів є одним з найбільш значущих рахунків у фінансовій звітності компаній, які продають в кредит. Навіть якщо рахунок дебіторської заборгованості клієнта невеликий, операції з надходженнями від продажу, які впливають на цей баланс, будуть дуже значними.

Підтвердження дебіторської заборгованості клієнтів є найважливішою перевіркою деталей заборгованості клієнта. Підтвердження широко обговорюється в дослідженні відповідні тести для кожної з цілей аудиту на балансах, а потім окремо. Аудитор складає аркуш планування та визначає запланований ризик виявлення перевірки деталей для кожної з цілей аудиту, пов'язаних із балансами. Вибрані процедури

аудиту та розмір їх доказів значною мірою залежатимуть від малого, середнього або великого простого обсягу, запланованого для кожної цілі.

Більшість тестів, що застосовуються до дебіторської заборгованості клієнтів і резервів щодо сумнівних боргів, базуються на хронологічному балансі чеків (стажу). Баланс хронологічної перевірки – це список залишків у систематичній карті боргів клієнта на дату балансу. Він включає залишки заборгованості окремих клієнтів і розбивку кожного балансу за часовими діапазонами від дати продажу до дати балансу. Перевірка узгодженості деталей інформації, включеної в хронологічний контрольний баланс, є необхідною аудиторською процедурою. Як правило, це робиться перед будь-якими іншими тестами, щоб аудитор переконався, що перевірена сукупність відповідає інформації в книзі та систематичному файлі дебіторської заборгованості клієнтів.

Записана торгова надходження клієнта аудитори не перевіряють документи про доставку або обґрунтування наступних надходжень для рахунків у доказах, які були підтверджені, але ці документи широко використовуються як альтернативні докази у випадку відсутності відповіді на підтвердження.

Існуюча дебіторська заборгованість клієнтів обліковується. Важко перевірити дебіторську заборгованість, пропущену клієнтом, із перевіркою балансу іншим методом, ніж той, що базується на самобалансуванні систематичного файлу боргу клієнта. Наприклад, якщо замовник аудиту випадково виключив заборгованість із балансу, єдиний спосіб виявити це упущення — обчислити загальний баланс перевірки балансу клієнта та порівняти цю таблицю із балансом системного облікового запису в книзі. Якщо продажі певному клієнту виключено з журналу продажів, допоміжну оцінку дебіторської заборгованості клієнта майже неможливо виявити за допомогою перевірки деталей балансу рахунку. Наприклад, аудитори рідко надсилають листи з підтвердженням

комерційних претензій клієнтам, у яких баланс 0, частково тому, що кілька досліджень показали малу ймовірність отримання відповіді на запити, які показують, що баланс даних покупця занижений. Оцінка продажів і дебіторської заборгованості клієнтів найефективніше виявляється шляхом суттєвих перевірок операцій під час пошуку поставок, але не зареєстрованих, і за допомогою аналітичних процедур.

Дебіторська заборгованість клієнтів є точною. Підтвердження для вибраних балансових рахунків є найпоширенішим тестом деталізації балансу на точність дебіторської заборгованості клієнтів. Коли клієнти не відповідають на запити підтвердження, аудитори перевіряють підтверджуючі документи так само, як і в меті існування. Перевірка сум дебіторів і кредиторів на рахунках окремих клієнтів здійснюється шляхом перевірки документів, які підтверджують поставки та надходження.

Враховані статті балансу:

1. Оборотні активи
2. Дебіторська заборгованість

- Позитивне підтвердження – це заява, адресована боржнику з проханням безпосередньо підтвердити, правильний чи неправильний баланс. Також є позитивне підтвердження в білому - коли боржнику не видається сума. Також дуже важливо визначити обсяг доказів, які використовуються для підтвердження клієнтів, допустиму помилку, властивий ризик (відносний обсяг загальної дебіторської заборгованості клієнта), контрольний ризик, тип підтвердження.

Якщо є різниця між даними, які записані в бухгалтерському обліку, і даними, які надсилає клієнт, то розбіжності аналізуються та причина їх появи, наприклад:

- Оплата вже була здійснена покупцем, але вона не була заброньована перевіреним клієнтом;
- Товар не отримано (термін відвантаження);

- Товар відправлено назад;
- Помилки бухгалтерського обліку;
- За розрахунковими сумами.³

Крім того, у торговельній дебіторській заборгованості аудитор перевірить таке:

- 1) Наявні договори з покупцями (за наявності), умови поставки та оплати;
- 2) Перелік боржників підприємства;
- 3) Термін пред'явлення претензії (до 30, 90, 180 і т.д. днів);
- 4) якщо замовники або покупці, які мають інші борги перед господарюючим суб'єктом, все ще відпускають іншу продукцію, товари чи послуги;
- 5) Перевірте іншу дебіторську заборгованість, а саме надані аванси, дебіторську заборгованість персоналу компанії тощо.

3.3. Напрями удосконалення аудиту розрахунків з дебіторами в системі управління

Модель [42] може бути застосована до завдань аудиту щодо прийняття рішень, але легко уявити труднощі, коли справа доходить до прогнозування ефектів відсутніх доказів. У разі відсутності відповіді на запити аудитора щодо підтвердження дебіторської заборгованості, можна припустити, що відсутні дані можуть бути витлумачені як негативна інформація про існування рахунку. Це також може сприйматися як випадково зникле без негативного відтінку. Наприклад, клієнт може просто відкинути запити на підтвердження відповідно до політики. Так само, у випадку відсутності ваучерів у файлі, відсутні дані можуть бути витлумачені з негативним відтінком. Так було б, якби аудитор підозрював,

що клієнт намагався щось приховати. Знову ж таки, аудитор може не додавати жодних негативних наслідків до відсутнього ваучера, натомість вважаючи, що неправильно оформлений документ є нормальним явищем під час певних робіт.

Достовірна оцінка дебіторської заборгованості має вагомий вплив на те як для правильного відображення її у звітності так і для зазначення аудитором оптимальних дій аудиту дебіторської заборгованості. Схема оцінки дебіторської заборгованості подана на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Оцінка дебіторської заборгованості

Здійснення аудиторської перевірки дебіторської заборгованості має свою послідовність. Цю послідовність показують у вигляді порядку здійснення аудиторських процедур, представлену на рис 3.4

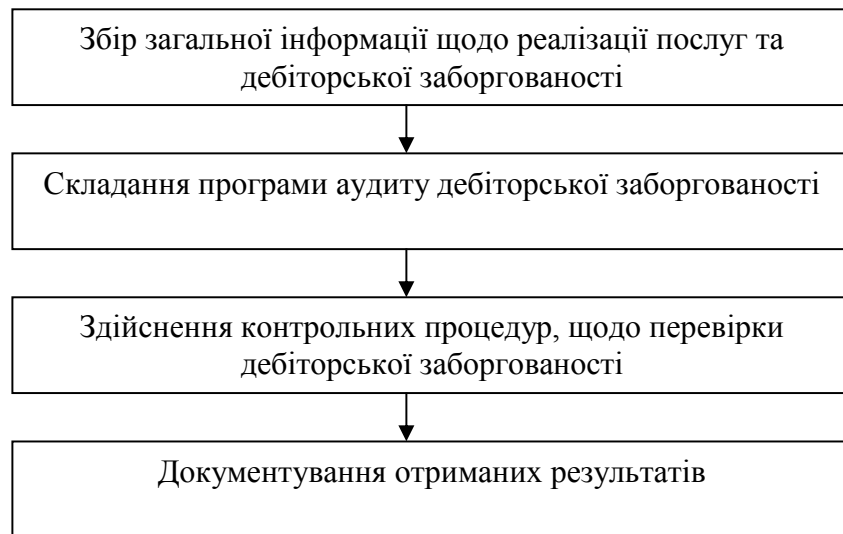

Рис. 3.4. Порядок здійснення аудиторських процедур

Аудиту розрахунків з підзвітними особами – це оцінювання рівня законності та доцільності видачі готівкових коштів під звіт, на відрядження або господарські потреби; перевірка правильності документів та відповідність термінів відрядження; перевірка та використання підзвітних сум; перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів, та перевірка правильності відображення інформації у реєстрах обліку та фінансовій звітності, що представлено в додатку Л.

Відповідно до вимог розробляється документ аудиту, який допомагає здійснювати дії аудитора при перевірці, де описано перелік процедур та відповідний метод перевірки, що представлено в додатку М.

Коли аудитор підозрює, що відсутні дані є результатом навмисних «порушень», для опису епістемологічного процесу можна використовувати містику. Інший із шести методів [11], скептицизм, також може пояснити процес, за допомогою якого відсутні дані сприймаються як негативний доказ.

Не існує жодної існуючої теорії аудиту, яка б конкретно розглядала проблему відсутніх даних. Однак теорія [56] є достатньо загальною, щоб її

можна було застосувати в певних випадках. Особливо це стосується концепції належної обережності. Концепція доказів забезпечує основу для дослідження дійсності підтверджень дебіторської заборгованості. Концепція доказів, однак, необхідно розширити, включивши випадок, коли відсутні дані тлумачаться як негативний доказ.

Таблиця 3.1

Документ аудитора з перевірки
правильності оформлення наказу про відрядження

Номер	Дата	Підпис		П.І.Б. підзвітних осіб	Печатка	Висновок аудитора
		Керівника	Підзвітної особи			
23	03.05			Куцевол К.Е		

Робочі документи оформлюються у формі даних на папері, на плівці, на електронних або інших носіях.

Таблиця 3.2

Документ аудитора з перевірки журналу № 3
за рахунком 372

Період	Кореспонденція за рахунком 372	Журнал № 3	Відхилення (+; -)	Причина	Висновок аудитора
1.05-3.05	372				

Виникає запит на розробку документів для оформлення аудиту розрахунків з підзвітними особами.

Хоча прямо не торкалися теми відсутніх даних, концепція належної обережності, як і концепція доказів, торкалася питань, які дотично пов'язані. Автори вважають, що аудиторська професія повинна взяти на себе відповідальність за виявлення шахрайства. Вони запропонували

врахувати декілька факторів, таких як тип порушень, соціальна відповідальність професії та зв'язок між порушеннями та доказами. Необхідно здійснити обґрунтований пошук порушень, і якщо аудит проводиться з належною ретельністю, принаймні певні типи порушень повинні бути виявлені.

Таблиця 3.3

Робочий документ аудитора з перевірки дотримання видачі авансів під звіт РДПО-5

П.І.Б. підзвітної особи	Призначення авансу	Видатковий касовий ордер		Одержання готівки за авансовим звітом		Відхилення (+; -)	Причина	Висновок аудитора
		Дата	Сума	Дата	Сума			
Лазебник І.П		01.05	230	05.05	230			

Важливою є проблема стандартизації робочих документів. Їх можна класифікувати як стандартизовані (форми договорів, листів клієнту) і документи довільної форми (складені на розсуд аудитора).

Таблиця 3.4

Робочий документ аудитора з перевірки первинних документів, відображених в авансових звітах РДПО-4

Призначення авансу	Авансовий звіт		Первинні документи, що додаються		Відхилення (+; -)		Причина	Висновок аудитора
	Дата	Сума	Дата	Сума	Дата	Сума		
	20.05	230	22.05	230		230		

Таким чином, запровадження певних чих паперів для проведення аудиторської перевірки дебіторської заборгованості може вплинути на ефективність складання й аналізу їх. Слідкувати за дебіторською

заборгованістю для підприємства має бути пріоритетом, і керівництво має приділяти велике значення та уважно стежити за нею. Спосіб дотримання термінів і дебетування дебіторської заборгованості залежить від майбутнього розвитку компанії.

Висновки до третього розділу

1. Пропонуємо на підприємстві створити службу внутрішнього аудиту, яка буде виконувати контрольні функції в системі управління дебіторською заборгованістю. Це сприятиме підвищенню якості інформаційного забезпечення розрахункових відносин, контролю за інкасацією дебіторської заборгованості з метою прийняття оптимальних управлінських рішень.

2. Призначений внутрішній аудитор повинен визначити за допомогою різних методів і технік можливі порушення та представити їх управлінській команді для прийняття рішень щодо покращення відшкодування дебіторської заборгованості. Під час аудиту на підприємстві аудитор проводить розслідування за допомогою спеціальних методів і шукатиме різні докази, які можуть показати, що відбувається в компанії та як обробляється торгова дебіторська заборгованість. Після завершення своїх розслідувань аудитор представить управлінській команді свої висновки, а також запропоновані рішення, які можуть допомогти підприємству краще керувати дебіторською заборгованістю та відстежувати її.

3. Таким чином, враховуючи вищевикладене, вважаємо, що проведення на ТОВ «АгроІнтерн» введення служби внутрішнього аудиту та його проведення сприятиме підвищенню ефективності організації обліку дебіторської заборгованості та бухгалтерського обліку в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В даній дипломній роботі на прикладі ТОВ «АгроІнтерн» детально визначено інформаційне обґрунтування обліку і аудиту розрахунків з дебіторами в системі управління підприємством.

1. Економічний розвиток країни сьогодні відмічається великим уповільненням платіжного обороту та викликає ріст заборгованості між підприємствами. Дебіторська заборгованість – це борг покупця, який отримав певне майно, роботу, або інші блага господарюючого об'єкту, а також несплата коштів на певну дату. Політика управління дебіторською заборгованістю являє собою елемент загальної політики управління певними активами і маркетингової політики підприємства, спрямованої на здійснення збільшення обороту реалізації продукції та полягає в оптимізації спільного розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її інкасації. Правильно сформована стратегія управління дебіторською заборгованістю дозволяє своєчасно і в задовільному обсязі здійснювати отримання зобов'язання перед клієнтами, яке сприяє запровадження репутації надійного і відповідального підприємства.

2. Облік і аудит дебіторської заборгованості на підприємстві регламентується певною кількістю нормативних актів, які максимально наближені до Міжнародних стандартів обліку і аудиту, але уважують особливості діяльності вітчизняних підприємств. Розглянуті нормативно-правові документи в недостатній мірі висвітлюють труднощі у формуванні розрахунків з дебіторами підприємств сільськогосподарського спрямування.

3. Згідно статуту підприємства ТОВ «АгроІнтерн» займається сільським господарством. У підприємства є майно, продукція, вироблена ним у результаті господарської діяльності; доходи, інше майно. Аналіз фінансово-економічних показників ТОВ «АгроІнтерн» показав:

підприємство має стійку тенденцію розвиватися належним чином, має задовільне фінансування, про що свідчить ефективність його роботи.

4. Структура бухгалтерії на досліджуваному підприємстві вибудована за професійною складовою. Відповідальне місце в обліковому апараті займає головний бухгалтер, відповідальність якого за своєчасне формування та надання бухгалтерської звітності. В ТОВ «АгроІнтерн» здійснюється напівавтоматизована форма обліку, а саме задіяні і журнали-ордери (для певних ділянок обліку: оплати праці працівникам, обліку дебіторської заборгованості), а також і застосовується комп'ютерна система 1С: Україна (для інших ділянок обліку, формування фінансової звітності). Працівники бухгалтерії володіють з користуванням автоматизованої програми та дізнаються з обліку в журналі «Все про бухгалтерський облік». Облікову політику ТОВ «АгроІнтерн» затверджено самостійно в особі керівника та головного бухгалтера відповідним Наказом про облікову політику та графіком документообігу. здійснюється відповідно до чинних нормативів, які дають підстави задіювати інформаційне супроводження управління дебіторською заборгованістю пристойним чином. Для здійснення необхідного рішення керівнику постійно потрібна детальна, точна, певну кількість різноманітної інформації. Пропонуємо в досліджуваному підприємстві в режимі 1С: Бухгалтерія комп'ютиризувати все інформаційне застосування діяльності підприємства, в тому числі в контексті обліку дебіторської заборгованості. В кваліфікаційній роботі висвітлено порядок творення відповідних документів, наведено фрагмент документа, утвореного в режимі 1С: Бухгалтерія та впроваджено схему обліку розрахунків з дебіторами в ТОВ «АгроІнтерн» Інформаційне застосування управління дебіторською заборгованістю повинно творитись таким чином, яке дає підстави на цій основі отримувати оперативні, обгрунтовані управлінські рішення для контролю за дисципліною здійснення розрахунків з контрагентами

підприємства. В роботі наведено фактографічна інформація, яка використовується під час контролю розрахунків підприємства в бухгалтерії.

6. Метою аудиту дебіторської заборгованості є підтвердження достовірності, реальності і законності відображення дебіторської заборгованості в обліку і фінансовій звітності підприємства. Основи інформації для перевірки дебіторської заборгованості є первинні документи з обліку розрахунків (накладні, рахунки-фактури, касові та банківські документи, договори, реєстри синтетичного й аналітичного обліку розрахунків.

7. В ТОВ «АгроІнтерн» користується послугами аудиторської фірма, що проводить аудит та складає звіт щодо фінансово – господарського стану підприємства. Його здійснюють відповідно до програми, складеної аудитором. Пропонуємо на підприємстві запровадити службу внутрішнього аудиту, яка буде здійснювати контрольні функції в системі управління дебіторською заборгованістю. Це допоможе підвищенню якості інформаційного спрямування щодо дебіторської заборгованості відносин, контролю за інкасацією дебіторської заборгованості з метою погодження продуктивних управлінських рішень.

8. Під час проведення аудиту особлива увага приділяється перевірці того, що дебіторська заборгованість правильно підсумована та що аналітичні докази відповідають синтетичному реєстру будь-якого рахунку дебіторської заборгованості. Більшість тестів, що застосовуються до дебіторської заборгованості клієнтів і резерву за сумнівними боргами, базуються на хронологічно перевіреному балансі (стажі). Хронологічний перевірючий баланс – це список залишків у систематичному файлі заборгованості до файлу на дату балансу. Він містить заборгованість окремих клієнтів і розбивку кожного сальдо за короткі проміжки часу між датою продажу та датою балансу. Однією з процедур аудиту дебіторської

заборгованості, які застосовуються на практиці, є запит і підтвердження. Аудитор вибирає певну кількість клієнтів, яким він запитує підтвердження з їхніх балансів, але також може бути підтверджено конкретним оборотом клієнта за весь перевірений період. Для підтвердження дебіторської заборгованості клієнтів використовуються два типи підтвердження.

9. Пропонуємо для аудиту дебіторської заборгованості запровадити відповідне програмне супроводження, яке складається з комп'ютерних програм, які необхідні аудитором як інструмент процедур перевірки, які здійснюють опрацювання даних обліку підприємства. Таким чином, у кожному підприємстві має бути призначена відповідальна особа або має існувати відділ, який відстежує збір, терміни оплати та виявлення потенційних клієнтів. Цей відділ повинен бути організований таким чином, щоб надати всю необхідну інформацію для вжиття заходів щодо припинення або ліквідації неотриманих вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурка О.М. Фінансово - економічний аналіз. / Бандурка О.М., Червяков І.М., Посилкіна О.В. - Харків, 2008. – 265 с.
2. Білоусов А. Удосконалення документального оформлення операцій з виробничими засобами в умовах застосування П(С)БО 9 „Запаси” / А. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - №3. - С.49-56.
3. Бакун Ю. “Механізм формування первинної вартості товарів” / Ю. Бакун // Все про бухгалтерський облік. – 2011. - №52. – с.22 – 27
4. Білуха М.Т. Курс аудиту / М. Білуха // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. - № 7. – с.48 – 54
5. Богатко Н. Переоцінка основних засобів згідно з П(С)БО 7 / Н. Богатко // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 32. – (спецвипуск 63). – С. 45-49.
6. Борщ Н. Складской учет. Учебник. / Н. Борщ. - Х. : «Фактор», 2008. - 112 с.
7. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України. Підручник для сільськогосподарських вузів. / В.Я. Плаксієнко, Л.М. Письмаченко, Г.Є. Павлова, Т.А. Крушельницька, Є.І. Рябий. Дніпропетровськ, 2009.-487с.
8. Бухгалтерський управлінський облік: [підруч. для студ. вищих навч. закл. спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”] / Ф.Ф. Бутинець., Т.В Давидюк., Н.М Малюга., Л.В. Чижевська] За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 2-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута” 2008. – 480с.
9. Вовчак О.Д. Фінансовий аналіз: Навч.метод. посіб. / Вовчак О.Д., Власюк Н.І., Сорока Р.С. – Львів: комерц. акад., 2018. – 96 с.
10. Гаджинський А.М. «Деякі аспекти аналізу оборотних засобів» / А.М. Гаджинський // Гроші і кредит. - 2009.- №3.- С.38.

11. Герасим П.М. Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей. / П.М. Герасим., А.Я. Кізима. - Тернопіль: Астон 2008 р. – 247с.
12. Діденко А.Н. Сучасне діловодство: навч. посібник / А.Н. Діденко. - 3-тє вид. - К. : «Лебідь», 2007. - 384 с.
13. Должанський М.І. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку / М.І. Должанський, А.М. Должанський. - Л. : ЛБІ НБУ, 2006. - 494 с.
14. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. / В.П. Завгородній. - К.: А.С.К. - 2006.С. 150-154.
15. Залевская О. Контроль і ревізія збереження і використання матеріальних цінностей / О. Залевская // Бухгалтерський облік і аудит. - 2010р. - №8 С. 13.
16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 - 14 від 17.07.99 р. // Все про бухгалтерський облік. - 2009. - № 84. - С. 25-31.
17. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" у редакції закону України від
18. Іващенко В.І. Економічний аналіз господарської діяльності / В.І. Іващенко, М.А. Болух - К.: ЗАТ "Неглава" 2007. – 204с.
19. Ігнатенко М.С. Основні напрямки вдосконалення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах / М.С. Ігнатенко., М.Г. Михайлов // Світ бухгалтерського обліку. – 2011. – № 3. – С. 22-24.
20. Калуга Е. Удосконалення методики проведення ревізії у комп'ютерному середовищі / Е. Калуга // Вісник податкової служби України - 2011. - №3.-С.54-60.

21. Кіндратська Л.М. Впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в Україні /Л.М. Кіндратська // Фінанси України.- 2010. - №1. - С.29 - 35.
22. Козак М.І. Деякі методологічні підходи до обліку дебіторської заборгованості / М.І. Козак // Економіка АПК. – 2018- №4. – с.98-100.
23. Костюк О.В. Аудит підприємств. / [Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І.]. - Вид.2-е, доп і перероб. -Житомир: ЖІТІ, 2000р.- 512с.
24. Костюченко В.М. Облік дебіторської заборгованості за національними положеннями бухгалтерського обліку / В.М. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит.-2020. - №5.- С.5-10.
25. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку / М. В. Кужельний, В.Г. Лінник. - К. : 2017. - 334с.
26. Масаковський В.П. Про побудову обліку в Україні в сучасних умовах / В.П. Масаковський // Бухгалтерський облік і аудит - 2020. - №3. - С. 2-5.
27. Наказ № 281 "Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування" затверджене Міністерством фінансів України від 30.11.99. // Юрист плюс. – 2008. С.14
28. Наказ Мінфіну України “Про кореспонденцію рахунків” від 28.03.2007р. №143. // Юрист плюс. – 2018. С.14.
29. Наказ Міністерства статистики України “Про затвердження типових первинних документів з обліку сировини і матеріалів” №193 від 21.06.96р. ВР // Довідник Всеукраїнської мережі «Ліга Закон» від 22.08.2018.
30. . Наказ Міністерства фінансів і Міністерства економіки України “Про затвердження Положення про порядок уцінки і реалізації продукції, що залежала із групи товарів широкого споживання, продукції

виробничо-технічного призначення і зайвих ТМЦ" від 5.12.1999 №149/300 // Юрист плюс. – 2008. С. 20

31. Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинних документів з обліку сировини та матеріалів» від 21. 06. 96 р. № 193 // Інформаційно-правова бібліотека «Експорт-Юрист». - 2018. - № 6.

32. Національна програма розвитку агропромислового виробництва і соціального відображення села // Економіка АПК. - 2016 р. - № 6. - С.3.

33. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. Навч. посіб. / М.Ф. Огійчук. - Київ: Алерта. – 2018.

34. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Беленкова М.І. / – 5-те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2009. – 106 с.

35. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку. Навч. посіб. / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко – Зубенко - К.: КНЕУ, - 2017.

36. Ткаченко Н.М. Управлінський облік на підприємствах України з різними формами власності / Ткаченко Н.М. - К.: "А.С.К.". 2010 - 776 с.

37. Усач Б.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник / Б. Ф. Усач, Р.К. Шурпенко. - К. : «Знання», 2016. - 302 с.

38. Хомяк Р.Л. "Фінансовий облік в Україні". Навч. посібник. / Р.Л. Хомяк., В.І. Лемішовський - Львів "Інтелект - Захід." - 2017. - 172 с.

39. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. Навч. посібник / М.Г. Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2018. – 375 с.

40. Шипшин А.К. "Облік, аналіз, аудит на підприємстві" / А.К. Шипшин. - М: "Фінанси і статистика" . 2019. – 87 с.

41. Шквір В.Д. Інформаційні системи і технології в обліку. / В.Д. Шквір, А.Г. Загородній. Навч. посіб.— Львів: Видавництво Львівської політехніки. – 2018.

ДОДАТКИ

Оцінка майна та капіталу ТОВ «АгроІнтерн» за 2017-2021 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021 р.	Відношення у % 2021р. до 2017 р.
	Майно - усього	25179,1	28834,0	32223,0	30700,0	36200,0	143,77
1	Необоротні активи	11179,5	11251,0	10739,0	10324,0	10411,0	93,13
1.1	Основні засоби	10794,9	10672,0	10072,0	9577,0	9830,0	91,06
2	Оборотні активи	13991,4	17554,0	21479,0	20376,0	25789,0	184,32
2.1	Запаси	7231,6	15892,0	9310,0	9458,0	11526,0	159,38
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	1608,0	1368,0	2766,0	3541,0	5418,0	336,94
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	108,3	268,0	165,0	812,0	264,0	243,77
2.4	Інші оборотні активи	-	26,0	6,0	2,0	15,0	-
2.5	Витрати майбутніх періодів	8,2	29,0	5,0	-	-	-
3	Капітал- усього	25179,1	28834,0	32223,0	30700,0	36200,0	143,77
	Власний капітал	15042,5	18732,0	21943,0	29450,0	34579,0	229,88
4.	Зареєстрований (пайовий) капітал	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	100,00
4.1	Зобов'язання і забезпечення	10136,6	9978,0	10142,0	1250,0	1621,0	15,99
5.	Довгострокові зобов'язання	123,0	-	-	120,0	1347,0	1095,12
5.1	Поточні зобов'язання	10013,6	9912,0	10142,0	1130,0	274,0	2,74
5.2	Поточна кредиторська заборгованість	611,9	421,0	346,0	178,0	268,0	43,80
5.3	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	66,0	-	-	-	-

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ «АгроІнтерн» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2021р. до 2017 р.
1	Вартість основних засобів на початок року	12132,4	12368,9	13110,0	13110,0	13217,0	108,94
2	Надійшло за рік	-	527,0	-	-	877,0	-
3	Вибуло за рік	-	56,0	-	-	-	-
4	Вартість основних засобів на кінець року	12368,9	13110,0	13110,0	13217,0	14094,0	113,95
5	Нараховано амортизації за рік	466,1	594,0	600,0	602,0	624,0	133,88
6	Знос основних засобів: а) на початок року	1377,9	1844,0	2438,0	3038,0	3640,0	264,17
	б) на кінець року	1844,0	2438,0	3038,0	3640,0	4264,0	231,24
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	236,50	741,10	-	107,00	877,00	370,82
8	Темп зростання (зниження), %	101,95	105,99	100,00	100,82	106,64	4,69
9	Темп приросту (зменшення), %	1,95	5,99	-	0,82	6,64	4,69
10	Коефіцієнт оновлення, %	-	4,02	-	-	6,22	-
11	Коефіцієнт вибуття, %	-	0,45	-	-	-	-
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	-	28,03	-	-	-	-
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення),%	-	10,63	-	-	-	-
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	-	140,63	-	-	100,00	-
15	Період обороту, років	26,28	21,45	21,85	21,87	21,88	83,26
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	11,36	14,91	18,60	23,17	27,54	16,18
	б) на кінець року	15,20	19,71	23,17	27,77	32,26	17,06
17	Коефіцієнт придатності,%: а) на початок року	88,64	85,09	81,40	76,83	72,46	-161,10
	б) на кінець року	84,80	80,29	76,83	72,23	67,74	-17,06

Фінансові результати діяльності ТОВ «АгроІнтерн», за 2017-2020рр. тис. грн.

Показник	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	29711,40	31530,00	29034,00	27634,00	34974,00	117,71
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	19602,60	16076,00	18835,00	22398,00	27159,00	138,55
б) адміністративні витрати;	850,30	949,00	1142,00	1408,00	1843,00	216,75
в) витрати на збут;	26,60	12,00	669,00	128,00	603,00	2266,92
г) інші операційні витрати.	1209,10	648,00	-	-	-	-
Валовий прибуток (збиток)	10108,80	15454,00	10199,00	5236,00	7815,00	77,31
Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	34,02	49,01	35,13	18,95	22,35	-11,68
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	3779,00	8838,00	3551,00	3701,00	5369,00	142,07
Фінансові та інвестиційні доходи	1957,50	1214,00	1702,00	1548,00	3759,00	192,03
Фінансові та інвестиційні витрати	3779,00	838,00	1559,00	1717,00	1620,00	42,87
Фінансовий результат до оподаткування	4768,40	9214,00	3690,00	3210,00	7508,00	157,45
Чистий прибуток (збиток)	4768,40	9214,00	3690,00	3210,00	7508,00	2739,60
Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16,05	29,22	12,71	11,62	21,47	5,42
Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	47,17	59,62	36,18	61,31	96,07	48,90

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «АгроІнтерн» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
1.1	Коефіцієнт автономії	0,60	0,65	0,68	0,96	0,96	159,89
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,40	0,35	0,31	0,04	0,04	11,12
1.3	Коефіцієнт фінансування	1,48	1,88	2,16	23,56	21,33	1437,48
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	0,67	0,53	0,46	0,04	0,05	6,96
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,99	1,00	1,00	1,00	0,96	97,04
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,01	-	-	0,10	0,83	6848,13
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	3986,00	7481,00	11204,00	19246,00	25515,00	640,12
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,28	0,43	0,52	0,94	0,99	347,28
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	0,32	0,34	0,60	1,20	1,27	391,08
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,00	0,01	0,01	0,02	0,01	138,59
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	0,92	1,14	0,89	0,83	0,83	90,21
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,43	0,37	0,31	0,31	0,27	63,34
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	0,15	0,19	0,23	0,28	0,30	202,89
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,25	1,56	2,00	1,97	2,48	197,93

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «АгроІнтерн», тис. грн.

№ з/п	Показник	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2021р. до 2017р.
1.1	Високоліквідні активи (А1)	108,30	268,00	165,00	812,00	264,00	243,77
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	1608,00	1394,00	2772,00	3543,00	5433,00	337,87
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	12275,10	22329,00	18542,00	16021,00	20092,00	163,68
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	611,90	421,00	144,00	140,00	268,00	43,80
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	9401,70	9491,00	9998,00	990,00	6,00	0,06
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	123,00	-	-	120,00	1347,00	1095,12
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,03	0,02	0,72	0,96	8908,72
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	0,17	0,17	0,29	3,85	20,74	12098,95
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,40	1,77	2,12	18,03	94,12	6736,17
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	2,48	2,91	3,18	24,56	22,33	899,04
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	29711,40	31530,00	29034,00	27634,00	34974,00	117,71
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	9453,25	15772,70	19516,50	20927,50	23082,50	244,18
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	3,14	2,00	1,49	1,32	1,52	48,21
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,32	0,50	0,67	0,76	0,66	207,43
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	115	180	242	273	238	207

Оцінка ділової активності ТОВ «АгроІнтерн» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2021р. до 2017р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	29711,40	31530,00	29034,00	27634,00	34974,00	117,71
2	Операційні витрати	21688,60	17686,00	20646,00	23933,00	29605,00	136,50
3	Середньорічна вартість капіталу	20448,45	27006,55	30528,50	31461,50	33450,00	163,58
4	Середньорічна вартість необоротних активів	10435,70	16887,25	20337,50	25696,50	32014,50	306,78
5	Середньорічна вартість оборотних активів	10988,40	11215,25	10995,00	10531,50	10367,50	94,35
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	8353,70	17302,05	20435,50	17281,50	18056,50	216,15
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	1014,55	1488,00	2067,00	3153,50	4479,50	441,53
8	Середньорічна вартість власного капіталу	10435,70	16887,25	20337,50	25696,50	32014,50	306,78
9	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	2656,85	516,45	282,50	142,00	204,00	7,68
10	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	1,45	1,17	0,95	0,88	1,05	71,96
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	2,85	1,87	1,43	1,08	1,09	38,37
12	Коефіцієнт обертання оборотних активів	2,70	2,81	2,64	2,62	3,37	124,76
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	133	128	136	137	107	80
14	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	3,56	1,82	1,42	1,60	1,94	54,46
15	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	101	198	253	225	186	184
16	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	29,29	21,19	14,05	8,76	7,81	26,66
17	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	12	17	26	41	46	375
18	Коефіцієнт обертання власного капіталу	2,85	1,87	1,43	1,08	1,09	38,37
19	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	126	193	252	335	330	261
20	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	8,16	34,25	73,08	168,54	145,12	1777,75
21	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	44	11	5	2	2	6

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «АгроІнтерн»

Показники	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		Питома вага (Vi, %) в
	ннЯ	лнГ	ннЯ	лнГ	ннЯ	лнГ	ннЯ	лнГ	ннЯ	лнГ	
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	28,49	9	42,62	10	52,16	10	94,45	10	98,94	10	9
Показники рентабельності											
Рентабельність продажу, %	16,05	10	29,22	10	12,71	10	11,62	10	21,47	10	9
Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	23,32	10	34,12	10	12,09	10	10,20	10	22,45	10	9
Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	45,69	10	54,56	10	18,14	10	12,49	10	23,45	10	9
Інші показники											
Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	14,91	10	18,60	10	23,17	9	27,54	9	30,25	9	7
Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	-	10	-	10	-	10	-	10	-	10	5
Інтегрований показник фінансового стану		8,91	8,63		8,64		9,30		9,30		100
Рейтинг фінансового стану	А		А		А		А		А		-

Додаток К

Програма аудиту дебіторської заборгованості

	Аудиторські процедури
Якісний аспект	Якісні аспекти: 1) наявність, 2) повнота, 3) оцінка, 4) права і зобов'язання, 5) наведення і розкриття. Цілі аудиту: 1) ДЗ є заборгованістю, якою володіє підприємство на дату складання звітності; 2) залишки на рахунках ДЗ включають усі суми заборгованостей, що винні компанії; 3) залишки ДЗ за реалізовану продукцію, роботи, послуги оцінені за чистою вартістю реалізації та проведена переоцінка заборгованості в іноземній валюті відповідно до курсу НБУ на дату складання звітності; 4) адекватно розкриті й точно представлені права і зобов'язання по переданій, дисконтованій та уступленій заборгованості; 5) правильно оцінена і розкрита ДЗ пов'язаних осіб.
	Оцінка системи внутрішнього контролю. 1. Процедури контролю повноти даних: перевірка черговості нумерації господарських операцій, первинних документів та реєстрів; перевірка обробки всіх даних методом "перевірочних сум"; узгодження даних з різних джерел. 2. Процедури контролю точності: перевірка того, що дані відносно сум та дат у документах або операціях наведені правильно; перевірка того, що операції в бухгалтерському обліку відображені повністю, на відповідному рахунку та своєчасно. 3. Процедури контролю за дотриманням законності господарських операцій. 4. Процедури контролю за збереженням активів.
1. Наявність	Перевірка по суті. 1. Отримання підтвердження від покупців та інших дебіторів про наявність у них кредиторської заборгованості перед клієнтами. Звірку з клієнтами рекомендується проводити так: за усіма заборгованостями, що містять значні суми; вибірково для всіх інших заборгованостей. 2. Провести документальне підтвердження сум заборгованостей шляхом перевірки рахунків-фактур, актів приймання-передачі ПММ та виписок банку.
2. Повнота	1. Провести звірку даних реєстру(книги) реалізації, акта прийому-передачі ПММ аналітичних рахунків та виписок банку. 2. Провести аналітичні процедури. Розрахувати наступні показники: оборотність дебіторської заборгованості; питому вагу ДЗ у структурі балансу; обсяг реалізації на одиницю активів; коефіцієнт валової виручки.
3. Оцінка	1. Перевірити правильність розрахунку резерву сумнівних боргів.
4. Права і зобов'язання	1. Перевірити, чи наявні договори на кожну реалізацію
5. Наведення і розкриття	1. Провести аналіз рахунків дебіторської заборгованості з метою класифікації її на: заборгованість, що виникла від реалізації товарів, робіт, послуг; заборгованість за розрахунками з бюджетом; заборгованість, що виникла від реалізації основних засобів та виробничих запасів; іншу поточну дебіторську заборгованість; короткострокову та довгострокову.

Додаток Л

Завдання аудиту розрахунків з підзвітними особами

Завдання аудиту	Перевірка аудиторських процедур	Період проведення процедур перевірки	Виконавець	Термін перевірки	Робочі документи аудитора	Примітки
А, Б, В	Перевірка наявності правильності оформлення первинних документів				РДПО-1.1, РДПО-1.2, РДПО-1.3	
А, Б, В	Перевірка арифметичної точності авансових звітів				РДПО-2	
А, В, Г	Перевірка дотримання термінів відрядження				РДПО-3	
А, В, Г	Перевірка авансових звітів з документами, які відображені в ньому				РДПО-4	
А, Г	Перевірка відповідності отримання та використання підзвітних сум				РДПО-5, РДПО-6	
А, Г	Перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів				РДПО-7	
Д, Е, Ж	Перевірка відображення інформації в обліку				РДПО-8, РДПО-9, РДПО-10	

Додаток М

Програма аудиту розрахунків з підзвітними особами

Перелік аудиторських процедур	Метод аудиту	Робочий документ
Перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка, нормативно-правова	РДПО-1.1, РДПО-1.2, РДПО-1.3
Перевірка арифметичної точності авансових звітів	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка	РДПО-2
Перевірка дотримання термінів відрядження	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка	РДПО-3
Перевірка авансових звітів з документами, які відображені в ньому	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка, зіставлення	РДПО-4
Перевірка відповідності отримання та цільового використання підзвітних сум	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка, нормативно-правова, зіставлення	РДПО-5, РДПО-6
Перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка, нормативно-правова, зіставлення	РДПО-7
Перевірка відображення інформації в обліку	Документальна перевірка, аналітична перевірка, суцільна перевірка, нормативно-правова	РДПО-8, РДПО-9, РДПО-10
Документи, які підлягають перевірці	Наказ керівника; посвідчення про відрядження; Журнал реєстрації посвідчень про відрядження, авансовий звіт; первинні документи, що додаються до авансових звітів: квитки за проїзд, рахунки за проживання; прибуткові та видаткові касові ордери; касова книга; Журнал № 3, Головна книга, Баланс	